

לרפואת דבורה בת תרצה שושנה

ביכורים - פרק ראשון

משנת רפאל - תיז

(שם שם, ג): "הַגְּדַתִּי הַיּוֹם", פעם אחת מגיד ואינו מגיד שתי פעמים. אבל אם הביא שמעון **מִמֵּיִן אַחַר** - **מִבֵּיִן אֶחָד**. **רַבִּי יְהוּדָה אָמַר**: אִם הֵבִיא שמעון **מֵאֹתוֹ הַמֵּיִן** שהביא ראובן, גם הוא **מִבֵּיִן אֶחָד** שלשיתו רק באדם אחד אינו מגיד שתי פעמים, אך בשני בני אדם - מגיד וחוזר ומגיד:

אחריות מביא הביכורים

משנה ח

הַפְּרִישׁ בְּפוּרֵי, וְהֵם נִבְזָזוּ, או נִמְקוּ - נרקבו, או **נִגְנְבוּ, או אֶבְדוּ, או שָׁנְטְמָאוּ** ואסור להביא ביכורים טמאים למקדש - **מִבֵּיִן אַחֲרִים תַּחֲתֵיהֶם** שחייב הוא באחריותם, ואינו קורא לפי שאינו יכול לומר עליהם (שם שם, י) "רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה". **וְהַשְּׂנִיִּים** שהביא תחת הראשונים **אֵינָם חֵיבִים עֲלֵיהֶם** - אם אכלם זר **חֵמֶשׁ** - שאף שהביכורים כתרומה, חיוב חומש הוא רק בעיקר הביכורים ולא באלו שהפריש תחתיהם. **נִטְמָאוּ** הביכורים **בְּעֶזְרָה** - **נוֹפֵץ** - מנער את הפירות מן הסל, והסל ניתן לכהנים ואינו קורא שאין קריאה אלא מתוך שמחה:

משנה ט

וּמִנֵּן שֶׁהוּא חֵיב בְּאַחֲרֵיֹתָן עַד שֶׁיָּבִיא לְהַר הַבַּיִת? שְׁנָאֲמַר (שמות כג, יט): "רֵאשִׁית בְּפוּרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ" - **מִלְּמֹד שְׁחֵיב בְּאַחֲרֵיֹתָם עַד שֶׁיָּבִיא לְהַר הַבַּיִת**. **הָרִי שֶׁהֵבִיא** ביכורים **מִמֵּיִן אֶחָד** כגון מענבים **אֶחָד, וְחֹזֵר וְהֵבִיא מִמֵּיִן אַחַר** כגון מתאנים - **אֵינוֹ קוֹרֵא**:

משנה י

וְאֵלּוּ מִבֵּיִן אֶחָד וְקוֹרֵין: מִן הַעֲצָרֶת וְעַד הַחֶג שֶׁבָּהֶם לוקט את התבואה והפירות

ביאורים והרחבות

4. בירושלמי אמרו שלא נשנתה הסיפא אלא להשמיענו, שאף רבי יהודה, שאמר לעיל (משנה ז) 'מגיד וחוזר ומגיד', מודה שאדם אחד אינו חוזר ומגיד.

ר' עובדיה מברטנורא דכתיב (שם) הגדתי היום, פעם אחת מגיד ואינו מגיד ב' פעמים: ר"י אומר אף מאותו המין מביא וקורא. דהא דאמרן פעם אחת מגיד ואינו מגיד שתי פעמים, הני מילי באדם אחד, אבל בשני בני אדם מגיד וחוזר ומגיד. ואין הלכה כרבי יהודה: ח נבזזו. נגזלו ממנו, כמו בְּזָזוּ לָנו (דברים ב): נמקו. נרקבו ונמסו, כמו אֲתָם יִמְקוּ (ויקרא כו): אין חייבין עליהם חומש. זר שאכלן אינו משלם את החומש. והך מתניתין יחידאה היא ואינה הלכה, אלא הלכה שחייבים עליהם חומש: נטמאו בעזרה נופץ ואינו קורא. גרסינן, כלומר מנער ומריק הסל מן הפירות כיון שנטמאו. והסל ניתן לכהנים דכתיב (שם כו) ולקח הכהן הטנא מידך, פעמים שאין הכהן לוקח אלא הטנא. ואינו חייב להביא ביכורים אחרים תחתיהן. דכיון שבאו להר הבית לא מחייב תו באחריותן: ט הרי שהביא ממין אחד וקרא. לא נצרכה אלא לר' יהודה, דאמר לעיל מגיד וחוזר ומגיד, קא משמע לן דמודה רבי יהודה דאדם אחד אינו מגיד וחוזר ומגיד:

ר' עובדיה מברטנורא

י הכי גרסינן מפירות שבהרים ומתמרות שבעמקים ומזיתני שמן מעבר הירדן, ר"י הגלילי אומר אין מביאין בכורים מעבר הירדן שאינה ארץ זבת חלב ודבש. והכי פירושו, פירות שבהרים הם מוטעמים יותר מפירות שבעמקים, הלכך מביאים בכורים מפירות שבהרים. אבל התמרים הם הפך זה, שהתמרים שבעמקים הם יותר מלאים מדבש והנרצה מהתמרים הוא הדבש שבהם, שהרי התורה קראה לתמרים דבש הלכך מביאין בכורים מתמרות שבעמקים ולא משל הרים: ומזיתני שמן. מזיתים העושים שמן: מעבר הירדן. מפירות של עבר הירדן נמי מביאים בכורים, אף על פי שאינה ארץ זבת חלב ודבש, שכיון שנתנה הקב"ה לישראל קרינא בה פרי האדמה אשר נתת לי. ופליג ר"י הגלילי ואמר אין מביאין בכורים מעבר הירדן ואין הלכה כר' יוסי הגלילי: יא הקונה שלשה אילנות. בסתם, ולא פירש אם קנה קרקע אם לאו: מביא וקורא. דבסתם, קנה קרקע שתחתיהן וחוצה להן. אבל פחות משלשה אילנות בסתם לא קנה קרקע. ור' מאיר פליג ואמר דאף שני אילנות נמי קנה

ושמח הוא ומתקיים בו "וְשִׂמְחָתָּ בְּכֹל הַטּוֹב" (שם שם, יא), ומביאים **משבעת המינים** ומהמשובחים שבהם, היינו **מפירות שבהרים, מתמרות שבעמקים, ומזיתני שמן** - זיתים העושים הרבה שמן, שהם מן המובחר, וגם משבעת המינים שהם **מעבר הירדן** מביאים וקוראים.

רבי יוסי הגלילי אומר: אין מביאין בכורים מעבר הירדן, שאינה ארץ זבת חלב ודבש:

משנה יא

הקונה שלשה אילנות סתם, מבלי לפרש אם קנה קרקע **בתוך השדה של חברו, מביא וקורא** - שמן הסתם קנה קרקע שתחתיהן וחוצה להן, אבל פחות משלשה אילנות בסתם לא קנה קרקע.

רבי מאיר אומר: אפלו שנים - שהוא סובר שאף בשני אילנות קנה קרקע.

קנה אילן וקרקעו - מביא וקורא שהרי יש לו קרקע.

רבי יהודה אומר: אף בעלי אריסות וחקורות מביאין וקורין - שהוא סובר שלאריס וחוכר יש קנין בארץ, וכאילו יש להם חלק בקרקע:

פרק שני

חילוק הדינים שבין התרומה, הביכורים המעשר

משנה א

התרומה והבכורים⁵, תיבים עליהן זרים או טמאים האוכלים אותם במזיד **מיתה** בידי שמיים,

קרקע, ואין הלכה כר' מאיר: אף בעלי אריסות וחקורות מביאים וקוראים. דסבר רבי יהודה אריס וחוכר יש לו קנין בארץ כאילו יש לו חלק בה. ואין הלכה כר' יהודה: **ב א התרומה והבכורים** חייבין עליהן מיתה. זר האוכלן במזיד חייב מיתה בידי שמיים, דכתיב בתרומה (ויקרא כב) ומתו בו כי יחלוהו, ובכורים אקרו תרומה, דאמר מר ותרומת ירך אלו בכורים, שנאמר בהן (דברים כ) ו

ביאורים והרחבות

5. התורה קוראת גם לביכורים "תרומה", כפי שהגמרא במכות (ז, א) לומדת, שנאמר: "ותרומת ירך" אלו ביכורים, (שנאמר "ולקח הכהן הטנא מידך" - רש"י).